

29 965

Parlementair Contactplan 2005

Nr. 2

VERSLAG

Vastgesteld 2 maart 2005

Van 7 t/m 17 januari 2005 bracht een delegatie uit de Eerste en Tweede Kamer in het kader van het Contactplan een bezoek aan Aruba en de Nederlandse Antillen. En marge van de tripartite Contactplan-bijeenkomsten (zie voor slotverklaring Kamerstuk 29 965, nr. 1) heeft de delegatie op zowel Aruba als de Nederlandse Antillen een aantal werkbezoeken afgelegd en een aantal gesprekken gevoerd (zie bijlage voor het programma).

I. Aruba

De delegatie woonde op 7 januari in Oranjestad het *symposium «50 years later the dawning of a new era»* bij. Dit symposium was in het kader van de viering van 50 jaar Statuut georganiseerd in samenwerking met de universiteit van Aruba, het Instituto di Cultura Aruba en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Aansluitend brachten de voorzitters en de ondervoorzitters van de verschillende delegaties een beleefdheidsbezoek aan de Gouverneur van Aruba, Z.E. de heer F.J. Refunjol.

Tijdens een bezoek van de delegatie aan de *ministerraad* ging de minister-president, de heer N.O. Oduber, onder meer in op de verbeterde financiële situatie van Aruba (sanering van schulden), de economische groei (3%), alsmede op de problemen van het land met de pensioen-opbouw en de algemene ziekteverzekering die structureel moeten worden opgelost. De regering investeert veel in infrastructuur en tezamen met de private sector in hotels ten einde de kwaliteit van het toerisme te verhogen. Zij hoopt in 2006 een beter product en betere kwaliteit te kunnen leveren. De minister-president zag toerisme en telecommunicatie als uitgangspunten voor de toekomst. Ook in de groeiende service-economie, waarvoor een toenemend beroep op buitenlandse werknemers zal moeten worden gedaan, zal Aruba ernaar streven de eigen identiteit te bewaren. Belangstelling van Braziliaanse zijde is inmiddels getoond voor de raffinaderij. Daarbij is toegezegd ook in milieumaatregelen te investeren.

Aruba is niet geïnteresseerd in onafhankelijkheid.

Na een geanimeerde *briefing door de Nederlandse Vertegenwoordiger op Aruba*, drs. L. Hartevelt, bezocht de delegatie onder deskundige leiding op zaterdag het Parke Nacional Arikok. De heer Hartevelt ging onder meer in op de politieke situatie, het openbaar bestuur, het rapport-Jesurun, artikel 40 van het Statuut, de rechtshandhaving en de economische vooruitzichten. Het Parke Nacional Arikok is een 34 km² groot natuurgebied gelegen langs de noordkust van Aruba en is ingesteld als nationaal park om de aanwezige flora, fauna en cultuurhistorische elementen te beschermen.

Tijdens het bipartite overleg met Aruba op 12 januari 2005 kwam onder andere artikel 40 van het Statuut ter sprake. Dit artikel bepaalt dat grossen van authentieke akten in een van de drie landen verleden in het hele Koninkrijk ten uitvoer kunnen worden gelegd. In Nederland is in 2001 het huwelijk voor mensen van gelijk geslacht opengesteld; vervolgens is er advies uitgebracht dat akten die in een van de landen van het Koninkrijk worden verleden, in de andere landen moeten worden ingeschreven in de registers. Van Arubaanse zijde werd gesteld dat deze kwestie in de Arubaanse samenleving gevoelig ligt. Belanghebbenden hebben besloten zich tot de rechter te wenden. De uitspraak van de rechter wordt afgewacht en zal uiteraard worden gerespecteerd.

Ten slotte bracht de delegatie op Aruba nog een bezoek aan het *KIA Korrektieinstituut*. Met behulp van financiering door de Fondo Desaroyo Aruba wordt gewerkt aan een uitbreiding van de gevangenis. Een rondleiding werd gemaakt en de directeur van de gevangenis, de heer Maduro, gaf uitleg over de verschillende aspecten van het gevangenisleven.

II. Curacao

Het bezoek aan Curacao begon zoals gebruikelijk met een *briefing door de Vertegenwoordiger van Nederland in de Nederlandse Antillen*, de heer O. Koerten. Hij ging daarbij onder meer in op het Samenwerkingsplan, de werkwijzen van de Stichting Antilliaanse Medefinancierings Organisatie (AMFO), Stichting Ontwikkeling Nederlandse Antillen (SONA), de armoede- en criminaliteitsbestrijding, bestrijding milieuvervuiling door de raffinaderij, alsmede het rapport van de werkgroep Bestuurlijke en Financiële Verhoudingen.

Tijdens een ontvangst op de *marinebasis Parera* gaven zowel de commandant zeemacht Caraïbisch gebied, commodore Sijtsma, als de commandant van de Kustwacht voor de Nederlandse Antillen en Aruba een presentatie van de werkzaamheden ter plekke van respectievelijk de Koninklijke Marine en de kustwacht. De commandant zeemacht ging in op de aansturing en taken, de middelen waarover de marine beschikt, de verschillende soorten militaire bijstand («harde» en «zachte»), de internationale samenwerking van de zeemacht, alsmede de organisatie van de internationale drugsbestrijdingsoperaties. De commandant van de kustwacht schetste een beeld van de geschiedenis, de ingewikkelde beleidsstructuur, de organisatiestructuur, de taken en middelen van de kustwacht, de informatiebronnen. Ook gaf hij een inzicht in de in de afgelopen jaren bereikte resultaten op het gebied van drugsbestrijding en illegale immigratie. Tenslotte kreeg de delegatie een presentatie over het project Toekomst Antilliaanse Militie (TAM), een opleiding voor kansarme Antilliaanse jongens van 18 à 19 jaar in het kader van de dienstplicht. Het maximum aantal plaatsen voor de opleiding is 150 sinds dit jaar, voor de in te voeren sociale dienstplicht is in TAM dan ook geen plaats.

Tijdens een bezoek aan de *Stichting Antilliaanse Medefinancieringsorganisatie* (AMFO) schetsten de directeurs van de stichting de structuur van het nieuwe NGO-subsidie beleid. De AMFO, die sinds 2004 operationeel is, heeft zich voor 2005 ten doel gesteld het NGO- (non-gouvernementele organisatie) sectorenbeleid aan te sturen, de indiening van urgentieprojecten te versnellen, innovatieve projecten te stimuleren. Voorts wil de AMFO de capaciteit versterken van NGO's om projecten te formuleren, uit te voeren en te verantwoorden, alsmede om meer donoren aan te trekken en te behouden. Tijdens het gesprek werd ook ingegaan op de taken van NGO's versus de verantwoordelijkheid van de regering en de steun van de verschillende bestuurders aan de NGO's.

Op zaterdag 15 januari 2005 gaf de heer H. Jones een uiteenzetting over de werkzaamheden van *Reda Sosial*, het Fonds voor Sociale Ontwikkeling en Economische Bedrijvigheid, in het kader van de armoedebestrijding. Er is methodologisch onderzoek gedaan naar armoede waarbij het accent lag op kwaliteit en niet op kwantiteit. Twaalf achterstandswijken zijn onderzocht; er bleek dat in die wijken 37 % van de mensen minder dan 100 gulden per maand had te besteden en dat 61 % zichzelf als arm beschouwde. Twintig procent van de ondervraagden wilde binnen een jaar naar Nederland verhuizen. De werkloosheid in deze wijken is hoog; van de jeugdigen is 80% werkloos. Vervolgens zijn de effecten van de activiteiten van *reda sosial* gemeten. In 2003 is de kloof tussen arm en rijk nog groter geworden en zijn de inkomens in achterstandswijken minder gestegen dan de gemiddelde inkomens. Ook is de vergrijzing toegenomen met 11 procent. *Reda sosial* staat een wijkgerichte integrale aanpak voor. Door het opknappen van huizen en infrastructuur ontstaat een leefbare wijk, waar mensen de mogelijkheid hebben door zelfwerkzaamheid en sociale cohesie tot betere omstandigheden te komen. De aanpak is er ook op gericht om bedrijven mensen binnen een bepaalde cirkel te laten werven als zij werknemers nodig hebben. Van de wijken wordt een sociaal rapport opgesteld dat vervolgens naar de AMFO wordt gestuurd. De heer Jones concludeerde dat de aanpak van de minister voor BVK in samenwerking met de Nederlandse Antillen bij de armoedebestrijding goed is.

Vervolgens bracht de delegatie die dag een bezoek aan **Feffyk**, een vormings- en opleidingsinstituut op Curaçao waar jongeren de gelegenheid krijgen een beroepsopleiding te volgen die zij nodig hebben om in het arbeidsproces te worden opgenomen. De financiële situatie van Feffyk is penibel. Eerst werd het instituut voor 100 % gefinancierd door het eiland; toen is het aantal projecten met medefinanciering van Nederland uitgebreid. Sinds 2002 krijgt het instituut geen geld meer van Nederland en bleef de financiering door het eiland 5 miljoen. Met de sociale vormingsplicht kan het instituut pas beginnen als het land de Nederlandse Antillen de wet inzake de sociale vormingsplicht heeft aangenomen. Nu komen er alleen jongeren op vrijwillige basis lessen volgen.

Op 17 januari 2005 bracht de delegatie een bezoek aan de **Minister-President**. De minister-president, de heer E.N. Ys, beklemtoonde het belang van het geven van inhoud aan de samenwerking binnen het Koninkrijk. Zijn mening is dat het daarmee nu al de goede kant opgaat. De afspraken die worden gemaakt, moeten vervolgens ook worden nagekomen. Hij zei vervolgens dat hij met de Nederlandse delegatieleden wil spreken over drie onderwerpen: armoedebestrijding, criminaliteitsbestrijding en de staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen.

– Armoedebestrijding

De heer Ys lichtte toe dat de huidige situatie wordt geïnventariseerd in een zogenaamde quick scan. Binnen twee tot drie weken zullen vervolgens aanbevelingen worden gedaan. De monitoring van achterstandswijken en de wijkgerichte aanpak van Reda Sosial zullen ook in de toekomst onderwerp van bespreking in het Contactplan zijn. De regering wordt ook geconfronteerd met hoog oplopende – miljoenen – kosten van het onderwijs in verband met de introductie van funderend onderwijs.

– Criminaliteitsbestrijding

Het aantal overvallen op de Nederlandse Antillen is sterk toegenomen; de overvallen worden bestreden door meer politie op straat en door het instellen van een overvalteam dat inventariseert waar de overvallen plaatsvinden. In 2003 waren er iets minder dan 600 overvallen maar in 2004 zijn er meer dan 1000 overvallen gepleegd. De schrikbarende stijging van geweldsdelicten wordt onder andere veroorzaakt door het hard aanpakken van de export van drugs door de Kustwacht. Er vindt een verschuiving plaats naar een andere vorm van criminaliteit waarvan de Antillianen zelf de dupe worden. In 2004 zijn er 50 moorden gepleegd waarmee Curacao met ruim 100 000 inwoners de derde of vierde plaats in de wereldranglijst van moorden inneemt.

Dankzij de Staten van de Antillen, die unaniem op 25 november 2004 een motie hebben aangenomen, en het parlement van Nederland is er een Gemeenschappelijke verklaring inzake de samenwerking tussen de Nederlandse Antillen en Nederland voor de verbetering van de veiligheidssituatie in de Nederlandse Antillen ondertekend door de minister voor BVK en de minister-president van de Nederlandse Antillen. Daarin is overeengekomen dat de Nederlandse Antillen en Nederland intensief zullen samenwerken om de criminaliteit in de Nederlandse Antillen terug te dringen. Daarna is er een protocol ondertekend, ook met de ministers van Justitie en van Defensie om de twee sporen: verminderen van de criminaliteit en vergroten van de veiligheid in de wijken en het versterken van de bedrijfsvoering nader uit te werken. Het streven is erop gericht om de criminaliteit in elk geval terug te dringen tot het niveau van 2003. De heer Ys opperde de gedachte dat het samenwerkingsplan misschien model kan staan voor samenwerking op andere terreinen.

– Staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen

Begin 2006 zullen landsverkiezingen worden gehouden en kort daarna eilandsverkiezingen. Uiterlijk 1 juli 2005 zou de Rondetafelconferentie worden gehouden; de heer Ys zei zich zorgen te maken over het resultaat. Het lijkt er wel op dat Curacao tot een akkoord kan komen over de staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen. Op 8 april 2005 zal een referendum worden gehouden over de meest wenselijke structuur; voor die tijd zullen partijen zich nog niet willen uitspreken..Het is ook verstandig, aldus de heer Ys, dat de minister voor BVK nog geen standpunt heeft ingenomen. Een aantal partijen wil het rapport van de werkgroep-Jesurun niet als uitgangspunt nemen terwijl andere eilanden dat weer wel willen.

– Inburgering/Toelatingsregeling

De heer Ys refereerde hier kort aan omdat zijns inziens al voldoende discussie is gevoerd tijdens de Contactplanbijeenkomst. Het onderwerp ligt zeer gevoelig op de Antillen omdat de toelatingsregeling en het inburgeringsstelsel de fundamenten van het Koninkrijk en van de Nederlandse nationaliteit aantasten. Als er in Nederland een probleem bestaat met Antilliaanse jongeren, dan pakken de Nederlandse Antillen dat zelf aan. De regering zal een sociale vormingsplicht invoeren voor

jongeren van 18 tot 24 jaar die zonder opleiding en zonder werk zijn. De heer Ys hoopte op 1 maart 2005 met deze regeling te kunnen beginnen.

- Discussie

De regering heeft gekozen voor een sociale vormingsplicht; later kan het accent komen te liggen op onderwijs. De sociale vormingsplicht is in feite een soort inburgering. Er is wel een zekere relatie tussen de sociale vormingsplicht en de dienstplicht. Ook in het kader van de armoedebestrijding worden cursussen en opleidingen gegeven, ook aan de ouders bijvoorbeeld voor het opzetten en voeren van huishoudbudgetten. De vormingsplicht is een inspanningsverplichting waaraan sancties zijn verbonden. Er worden ook diploma's uitgereikt, afhankelijk van het niveau van de desbetreffende persoon.

De regering zal alles op alles zetten om de plannen te kunnen uitvoeren waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande infrastructuur. Ook is er al absorptiecapaciteit.

Op de vraag van een van de leden over het inzetten van sport en cultuur antwoordde de heer Ys dat er niet zoveel geld ter beschikking staat om deze te stimuleren.

De drugshandel is bijna sluipenderwijze op de Nederlandse Antillen ontstaan; toen deze zichtbaar is geworden, is het Hatoteam ingesteld. Drugshandel is een vorm van georganiseerde criminaliteit; mensen worden voor de handel gerekruteerd waarna tegenprestaties worden gevraagd. In het onderwijs zal daarom ook meer aandacht worden besteed aan de morele vorming van jongeren.

Over de staatkundige hervorming zei de heer Ys dat een partij het rapport van de werkgroep-Jesurun een goede basis vindt. Hij is geen voorstander van uitstel tot na het referendum. De vier opties zoals onafhankelijkheid, het handhaven van de status quo, de status van land of hechtere banden met Nederland zullen moeten worden uitgewerkt. Hij deelde de zorgen over een uitstel van het proces van hervorming.

Na het bezoek aan de Minister-President begaf de delegatie zich naar de *Joodse synagoge*, sinds 1732 het oudste gebouw dat steeds in gebruik geweest van het gehele gebied (in 1703 ingewijd), en het Joods museum dat in 1970 is geopend.

Tenslotte kreeg de delegatie een drietal presentaties, te weten van *Aqualectra*, dat de water- en elektriciteitsvoorziening op Curaçao verzorgt, *Seacon international* en *Corporate Financial Solution*. Aqualectra richt zich ook op duurzame energie; één van de doelstellingen van het Utiliteitsplan 2020 van Aqualectra is het terugdringen van de milieubelasting. Om deze doelstelling te bereiken zullen projecten van zonne- en windenergie en zeewaterkoeling op Curaçao nauw worden gevolgd en zal bekeken worden in hoeverre investeringen voor verdere uitbreiding mogelijk zijn. Naast het feit dat duurzame energieproductie milieuvriendelijk is, biedt het tevens voordelen voor de sociaal-economische ontwikkeling van Curaçao. De energievoorziening van Curaçao kan door exploitatie van duurzame energie minder afhankelijk worden van de fluctuaties op de internationale oliemarkt. Een vermindering van dertig procent wordt mogelijk geacht.

Seacon International presenteerde een project voor een zeewater air-conditioningsysteem dat op Curacao voor hotels zou kunnen worden toegepast en tot grote energiebesparing kan leiden. Tot besluit presenteerde een van de oprichters van Corporate Financial Solutions, hun dienstenpakket gebaseerd op ondernemerschap, innovatie en concurrentie, waaronder het aanbieden van trainingen en cursussen gericht op

de financiële sector, als kredietverzekeraar en als Caribbean Credit Bureau (kredietregistratie), alsmede de toekomstplannen van het bedrijf.

De voorzitter van de delegatie,
Rijpstra

De plv. voorzitter van de delegatie,
Schuurman

De griffiers van de delegatie,
Janssen
De Gier